

Muitalægje

čuvgetusa haleduvvidi sami gaskast.

10ad Num.

Januar manost 1874.

las jakkodak.

D æ r v a o d d a j a k k a i .

Nuft čuogja davalazat dovdoti gaskast oudemuš oaidnalæmest jagejuogo manqel. Maida „Muitalægje“ boatta su dovdotides lusa dainanaga dærvatemin, savadedin lokkidassis likko ja buorre oasalašvuoda sikke sielo ja rubmaš bælest ja gittededin sin dam dal vassam jage oudast. Nuftgo mi boares jage loapast celkimek, læmaš dat jakke burist buristsivdneduvvum jakke aigaláš harrai, ja maida vuoiqalaš harrai læ hærra burides migjidi gæigotam. Vuogas sajin læmaš min nuoraidi skuvlak, gost oappa læ sigjidi viggatuvvum, ænaš gioldain læ Ibmel sadne valjogassat čuogjam sigjidi, gæk dam læk dattom gullat, armogaskaomides bokte ja dai siste læ hærra min oudald boattam ja fallam migjidi su garra gillamušas balka. Go ædnagak ain vagjolek čagjadusa lappujume gæino mielde, de læ ašše ječasek. Dat læi dal dagjum dai vuoiqalaš buri birra, mak sameædnam hærraliena olbmuidi læk læmaš fallon. Mutto go mi čalmidæmek oudi divotep buok mailme rikaid ja gæččap maid nubbastusaid dat dal vassam jakke læ mieldes buktam obba olmušlaš sokkagoddai, de mi oaidnep, atte dak æi læk læmaš ærenoamaš stuorrak ja mailme nubbastuttek. Rikai gaskast æi læk læmaš olost doarok, ja mak ležžik læmaš, šaddik vuollelest namatuvvum. Mannam jagest orruk rafe ueste-

bak, gæk soade æi lóga darbašlazžangaskavuoda ridoid sædnadam diti, ollo oudanæme adnam. Sin oaivel læ dat, atte go guokte daihe æneb rikai gaski rido šadda, de galgik jiermalaš olbmuk valjijuvvut æra rikain, gæk æi læk dam ridui guoskulažak, dubmem diti, goabba ridalægje læ vuogadest. Daggar vuogadvuotta læ juo ovta gaskavuoda rido čilgim Engelanda ja Amerika gaskast. Daggar vuogadvuotta matta æppedkætta dast duoko ædnak saji ollo ašid čilget, maina alma daitage varra golgatæbme lifci visses.

Elulažai ja bargi gaskast læ dam vassam jagest čadak læmaš rido ja jage loapa vuostai læ dat rido masa baldosen orrogoattam, ærenoamačæt Engelandast. Daddeke læ doavomest, atte si sænadik stuimitaga. Go elulažak daihe bargatægjek ja bargek goabak bælestæska væha miedetæme dakkaba, de daina lagin matta soavad šaddat.

Maida mailmalaš raddejume ja girko stivrejegi gaskast læ læmaš soatte, i galle mikin, mutto sani ja lagadusai bokti; dat soatte daihe rido læ læmaš alma stuorra oudanæmetaga. Moft vuoiqna ja dat olmušlaš jurda dam fangavuodast šaddaš čovdaset, man siste dat læ dollujuvvum, ærenoamačæt katolikalaš girkoservin, dam læ dal vuost vaddeš celket. Dat galle oidnujvu, atte katolikalažak læk ain sæmma

angerak ja naggarak go oudalge. Vela dam lutheranalaš Engelandast, gost mai katolikalaš sërve videdæme vuostai bargujuvvu, oidnu okta nubbe katolikalaš girko cægga-næme, ja dal prentejuvvu bæivalažat sistge okta avisa, mi juo læ aitus vægjeles gaska-oabme dasa, atte sin oaivelid videdet. Katolikalažai girkosærve læ alelessi dam ala bargamen atte son galgaši oaive adnet mail-malaš raddejume alde, ja dam ala bargava vela dalge. Buok æra girkoservin orro dam alages bargujuvvumen, atte girkoraddejubme galgaši ærotuvvut mailme raddejumest erit, ja dat orro min mielast aibas riehta. Dat ærro læ oudalest juo ollašuvvam Irlandast ja Amerikast ja Engelandast læ dam ala bargujuvvumen.

Opped dat viggamvuotta, atte olmuš-nalek sin lagadusai ja rikai stivrejume harrai dattuk ječaidesek serret æra olmušnalin erit læ dam vassam jagest orrum čielgasab-but dovdujuvvum go oudiš jagi. Nuft læ Irlanda oaivegavpugest (Dublinast) arvalus adnujuvvum dam birra, atte si dattuk sierra stuorradigge ja raddejume, dam sagjai go dal læ okta stuorradigge ja raddejubme Engelandain. Maida Islanda olbmuk ælja-ret bargik dam ala, atte ještivrejume oažžot ja atte Danmarka valde sin alde galgaši gæppanet. Dam ješraddejume ala læk ain soames æra olmušnalekke bargamen.

Mannam jakke læ maida bæstam frankrika buok tuiska soaltatin, mak 1871 rajast læmaš rikast, nuftgo maida dat hirbmat soat-teværro, daihe riektabut dagjat sakko, maid tuiskalažak legje aldcesek naggem, læ maksujuvvum. Dat oasse franskalažain, gæk gonagasa daihe kæisara læk čuožotam, satte dam vises Thiersa, gi oanekassi læi raddejume oudastčuožžon, erit, ja Mak Mahon valjijume su sagjai, go dovde, atte gonagasa

oažžomi læi vuost vuostehakko mændo stuores. Mak Mahon raddejubme læ galle dam muddost bircadasast, atte dam bistem i mate dittut, jos 7 jakkai læge valjijuvvum. Dai gonagas mielalaš franskalažai gæčeld læ maida doarro Spanienest bistetuvvum. Don Karlos oktanaga su ustebidesguim læk aido dam rido bokte, mi Frankrikast læmaš dai gonagašlašmielalažai ja republikanalažai gaskast, odđa faddaid ožžum dam dolli, mi dam likkotes rikast læ cakketuvvum. Kaste-lar, gutte dem jage nokkamest læmaš 6 mano raddejume oudestečuožžon, i læk vela sattam sagga maidege oudedet gulolašvuoda ja jegulašvuoda oudanæme harrai. De mai læ Spanien æna luondost burist buristsivd-neduvvum ja Spanien olbmuidi vuoiņa bælest ærenoamaš addaldagak oskelduvvum, mutto almaken læ rika dai hagjusatte ridoi ja doaroi bokte sagga hæjos dilest. Rikai ja olmušnali gaskast æi læk, nuftgo mi juo læp cælkam, læmaš olost dam nokkam jagest. Hollanda olbmuk læk galle væha doaro adnam Java assi guim ja Engelanda olbmuk fastain Asantialažai guim gollegadest, dat bajeb Guineast (lokkuj. Gineast) Afrikast. Maida Ruošša Khivain doarostam ja aldeis oamastam stuorra ædnamstukka Aralmæra birrasin Asienest. Čuvgitus ja dat dovdo ja arvadás, maid čuvgitusmieldes bukta, læ lusovažat oudanæme Japanest. Persien raddejægje læ mannam jagest gallad europea-las rikain ællam, ja mi doavotep, atte son læ manga avkalaš oapa mieldes valdam, go rikases macai. Dave Amerikast valjijuvvui Grant opped 4 jakkai raddejume oudast-čuožžon. Gaska ja Madaamerikast læ veid-nodæbme læmaš bistetuvvum oudis vuoge mielde alma mange vuttivaldetatte nubbastu-sa taga. Nuftgo oaidnam lepet læmaš dam vassam jagest stuorra veidnodæbme Dan-

markast gonage gaskast. tot ja odđas mi orro særluvvui, ja nu buoreb soava gonagas alde ja daggarid vedek ovtara Danmarka olorradiggai.

Min ječa dam hærrai, lašvuotta orjakke obbaldaigalaš harramoive taga malaš stivrej

Čaccesu

Manemu ča saga, att J. Holmboe bällen, ja la tusa oudastč læšge vades galgaši matt ken berrjep son dam all bigjam, ain namgæče av datte. Son den) læi Haran šaddai maš eccujuv oasse samea ja lagadusai son, de alm nam su oai buorredatola

markast gonagasa raddejume ja stuorradigge gaskast. Stuorradigge vuogjeluvvui ruoktot ja oddasest fast valjjuvvui stuorradigge, mi orro sæutma oaivelest go dat, mi vuogjeluvvui, ja nuftlakkai i læk doaivomest, atte buoreb soavadæbme matta šaddat, oudalgo gonagas aldes eritgaidada su raddebelides ja daggariid sagjai valje, gæk buorebut arvedek ovtaradalažat bargat singuim gæk Danmarka olbmuibokte læk valjjuvvum stuorradiggai.

Min ječamek rika diti matta, gittalusain dam hærrai, gæn giedast buok olmui dilalašvuotta orro, celkujuvrut, atte dat vassam jakke obbalokkai læmaš sikke vuoiqalaš ja aigalaš harrai buorre jakke. Lotkulaš ja moive taga læ min oudanæbme læmaš jiermalaš stivrejume vuolde.

Čacesullost januar manost 1874.

Maņemuš poasta avisak bukte dam ođda saga, atte sameædnam hærra (amtman) J. Holmboe læ valjjuvvum gonagasa raddebællen, ja lakkaši ja lagaollašume doaimatusa oudastčuožon šaddam. Jos migjidi læšge vades hærra oažžot, gi juokke saje galgaši mattet su saje dævdet, de mi almaken berrijep ilost læt dam doaivagest, atte son dam alla dilest, masa su gonagas læ su bigjam, ain sikke datto ja bukta dam ædnangæče avkotet, man son vissage i vajaldatte. Son læ sikke dalle go sunden (valden) læi Hammerfastest ja maņqel go hærran šaddai sameædnam hærraliena alde læmaš eccujuvvum nuftgo harves. Jos arvad oasse sameædnam assin lešge soames aši ja lagadusai harrai læmaš æra oaivelest go son, de almaken buokak læk su arvost adnam su oaivalašvuodas, vuoiqalašvuodas ja buorredatolašvuodas diti, ja buokak læk

dovdam atte buok apides son læ adnam dasa, atte lienas avkotet. Vela huonemusge mati roakadlažat sudnji lakkanet ja suina arvalusa adnet. Go mi dal savvap, atte buorre oasse ja likko su čuvuši su odda fiduostes, de mi læp vissasak dam bagjeli, atte buok sameædnam hærraliena olbmuk servik dam savaldakki.

Mi læp gieskad vuostaivaldam girje, mast okta surgades muitalus mainastuvvu. Dam dattop mi dast lokkidassamek addet. 14ad bæive dam manost fatetalai ikkoin okta garbesvanas hirmos garra dalkai. Si legje golmas nammalassi oudiš skuvlaolmai Lorens Olbeksens guvтин muorra olbmain. Si barge sukkamin gaddevuollai bæssat, mutto dam i læm sigjidi vejulaš. Dalke doalvoi sin bagjel dato rasta vuona Madavarjagi, mædda Dalmai Næskemvudni, gost si vimak gaddai besse. Ovtá olbmast juo læi hægga nokkam, go gaddai botte. Lorens Olbeksens su ælle skipparinest vejiga vela vadnasesga olleraja bagjeli gæssat. Son vulgi dasto skipparines bagjel duoddar olbmuid occat, mutto i læm gukkasi joavdam oudalgo su skippar menu-tuvvagodi ja jirmitaga šaddai. Son bargai vela su skipparens čuvudet, mutto son alma-ke lapiti su ige læk vela dalge gavdnum. Maņeb baive legje 8 olbma stuorra vadnasin ikkoin vuolgam dam lappum garba occat; si arvedegje, atte dalke læi Madavarjag vuostai dam dolvom. Dalmaidi si aigo lad-det, mi garra dalkest sige dolvotalle Næskemvudni, gost vadnas ja jabme gavdne. Si vulge dast vazi dokko, gost lagamusta ditte olbmuid, ja dobbe æi guvdam daid, gæid occamen legje, vulge fastain oca dokko, gost vadnas legje gavdnam. Dambodast, go dak occek legje olbmuin, læi Lorens Olbeksens fast njoamum vadnas lusa, ja go dam oddasest boattam vadnasest bumbas dov dai,

de gaikoi son dam ja gavnai dobbe sikke borramuša ja goike biktasid, maid bagjelasas oazoi. Dasto giesai ječas borjas sisa ja nokkai. Maida su dille læi nuft hægjo moft vejulaš læža, ja Čaccesullu darro avisa nitalusa mielde læ uccan doaiva su dærvasmæme harrai. Vadost læp duonak gostikenessi mi vagjolæžžap.

Oudeb nummerest læ P. Larsea Tohopast (Goppest) diedetam min lokkidi, atte son oasta buok šlai šlambarid, mak dam ragjai læk suoppasam, nuftgo biedganam ruitoid ja æra ruovde- ja malmaværke, fierbmesanjaid, boares badid, čoarvid, davtie j. n. v. Jos daina dingain i matišge stuorra summa boattet, de almaken dam made boatta, atte dak æi sæde balkestuvvut, go juo oaste daidi gavdno. Buokšlai bivtasliggoin, mak juokke dalost uccan ædnak suoppasek, matta, go dak buttesen bassaladdujuk, moadde skilleg boattet. Javalažak æi væje dam boado mange værtan lokkat, mutto gæk ječak æi ane dam avken, matašegje, dam sagjai go daid balkestet, vaivašidi daid addet, gæk vaiveværtan anašegje daid gavpeolbmai doalvot.

Gonagas læ šad bæive dam manost mæredam, atte maņestnamatuvvum baikin galgga gavpuklakka adnujuvvut šiljo čorgatesvuoda, rafetesvuoda, dansum, spellam ja æra havskudagai harrai, nammalassi Garašjoga girkoaikešt Garašjoga gieldest, bivdosajin Berlevagešt, Gamvikast ja Seidevuonast nuftgo maida Gukkesnjarga girkoaikešt Dæno gieldest.

O l g o æ d n a m o d d a s a k .

Spanienest læ ain dat oudiš moive bisten. Raddejume oudastčuožžo Kastelar, gi bagjelaš jakkebæle læ danen læmaš, læ erit-

loaidastam su ammatestes dam sujast go æmbo bælest dam rika stuorradiggest almotegje, atte si æi likkum su raddejubmai. Soettegeneral Serrano læ raddejume oudastčuožžon šaddam. Kastelar læi šad bæive dam manost arvadattam dam darbaslažžau, atte su ammatdoaimatus gukkeduvvuši. Æmbo bælest stuorradiggest dam i miedetam ja damditi son eritloaidesti. Spanskalažak læk dal juokkaduvvam golma oassai. Æreb republikanalažak ja karlistalažak, gæi birra mi oudalest læp lokkidassamek čilgitusa addam, læ vela okta oasse, gæk dam vuojetuvvum droneg Isabella nuoramus bardne, gæn namma læ Don Alfons, dattuk gonagassan. Maida dak, gæid mi alfonsitalažžan aigop goččodet, viggek juokke šlai hutke bokte vuoitto ala bæssat. Karthagena læ dal vimak valdum ja moivejægjek battarussi bæssam.

— Frankrikast læ davja veidnodæbme raddejume ja stuorradigge gaskast, mutto dal læ dam ragjai alelessi loappam nuft, atte raddejubme læ vuoitto adnam. Stuorradigge læ aldces bahamus vašalaš su gaskavuoda ridoines. Gost čielga dovdo alde vuoddoduvvum oktaradalašvuotta i læk, dast i mate gangijuvvut mikkege. Dala raddejubme Frankrikast orro dattomen bahab čadnasin doallat franskalažaid, go dat ješvaldalaš keisar. Olbmui oudasažak, gæk stuorradiggest čokkajek, orruk dego savcak, gæk æi ouden maidegen. Imate mainage lagin dagjut atte olbmuk sin valjejuvvumi bokte lagaid aldcesek addek; si miedetek buok arvalusaid lakkan, maid raddejubme sin oudi bigja. Stuime si galle davja dakkik ja hallik okti njalbmai dego mielatæmek, mutto go vaimosek læk gaššamin gæppedam, de læ buok dakkum.

Prentijuvvum F. Kjeldseth prentijumest.

Ilad Nu

Da

Tobie læiga golvarnes hæ aigop lokmi skipasdam. Vag aige mæar maost duottavuvagjevuo tutte orrmano ma sen juolę šad bæivlm kaft ačče aibottanan læ su sa ješge. I juokke læ čas. Hæ min lutte sikke jie ma man min miel læt galle gam rak det nuft, su beivi